

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Kyrkostyrelsen	2009-12-08	2009:7	5 (8)

§ 159

Enligt kyrkostyrelsens direktiv för det fortsatta arbetet med översyn av Den svenska kyrkohandboken den 19 april 2006 ska arbetet bedrivas i två steg. Det första omfattar övergripande reflektion över gudstjänsten och parallellt därmed arbete med Svenska kyrkans mässordning. Det andra steget avser övriga gudstjänster och kyrkliga handlingar. Det första steget har alltså dels en principiell del, dels en konkret.

**Lägesrapport ang.
arbetet med Den
svenska kyrko-
handboken**

Dnr Ks 2005:731

bil 19

Arbetet hade nu pågått i drygt tre år och det fanns behov av en avstämning. Det första stegets principiella del hade avslutats och två dokument presenterades, *Teologiska grundprinciper för arbetet i 2006 års kyrkohandboksgrupp* samt *PM Mässans grundordning (ordo)*. Något konkret förslag till mässans ordning förelåg inte, även om dokumentet *Mässans grundordning* ger en vägledning.

Biskopsmötet hade fört en inledande diskussion i ärendet vid sitt sammanträde den 20 oktober 2009. Det rådde enighet om att det finns starka skäl att ompröva direktiven att arbetet handlar om en översyn av Den svenska kyrkohandboken snarare än en revision. Det grundläggande problemet är att församlingarna, i sin ambition att fira gudstjänster som fungerar väl i vår tid, allt oftare avviker från gällande handbok. Detta problem framhålls också i kyrkostyrelsens direktiv, men situationen bedöms ha blivit alltmer prekär.

Biskopsmötet hade bedömt att handboksarbetet fordrar en större insats än den som angivits i den ursprungliga planeringen och att en försöksverksamhet är viktig. Därmed är tidsramen med sikte på beslut i kyrkomötet 2012 för snäv.

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

- att sända de hittills framtagna dokumenten på remiss till domkapitlen
- att uppdra åt kansliet att återkomma med ett förslag om tillägg till tidigare direktiv som innebär en mer genomgripande revision av Den svenska kyrkohandboken,
- att skrivelsen överlämnas till kyrkomötet senast 2014
- att den föregås av försöksordningar för huvudgudstjänsten och att de kyrkliga handlingarna inkluderas i försöksverksamheten.

AW AB

PROTOKOLL	DATUM FÖR MÖTET	PROTOKOLL NR	SIDA
Kyrkostyrelsen	2010-05-19--20	2010:4	6 (7)

§ 68

Kyrkostyrelsen beslöt vid sitt sammanträde den 21-22 april 2010 att återremittera frågan om tillägg till de direktiv för översyn av Den svenska kyrkohandboken som fastställdes av kyrkostyrelsen den 19 april 2006.

Förslaget som presenterades innebar att arbetet skulle ledas av en av kansliet utsedd projektledningsgrupp. Expertgruppen och referensgruppen som tidigare utsetts av kyrkostyrelsen skulle behållas som liturgisk-teologiska experter respektive primär förankringsgrupp med kontinuerlig insyn och delaktighet.

Kyrkostyrelsen beslöt

- att en revision görs av direktiven till arbetet med översyn av Den svenska kyrkohandboken i enlighet med tilläggsdirektiven enligt **prot. bil. 4**
- att arbetet med kyrkohandboken ska bedrivas i en projektmodell med befintlig referensgrupp och expertgrupp.

Organisation av arbetet med revision av Den svenska kyrkohandboken del 1

Dnr Ks 2010:384

bil 1b

K YRKOKANSLIET
*Planeringsavdelningen samt
ärkebiskopens kansli*

DIREKTIV
2006-04-19

Fortsatt arbete med översyn av Den svenska kyrkohandboken

Direktiv beslutade av Kyrkostyrelsen den 19 april 2006, reviderade den 19-20 maj 2010.

Bakgrund

Tre av Svenska kyrkans gudstjänstböcker – kyrkohandboken, evangelieboken och En liten bönbok – blev i slutet av 1990-talet föremål en samlad översyn och revision. Initiativet togs av dåvarande församlingensnämnden och direktiven fastställdes i Centralstyrelsen i mars 1997. Förslagen lades fram våren 2000 (SKU 2000:1-6).

Då remissutfallet förelåg ett år senare beslutade Kyrkostyrelsen i samråd med Biskopsmötet att föra fram en bok i taget till beslut i Kyrkomötet. Evangelieboksförslaget kunde efter en begränsad bearbetning läggas fram och så skedde 2002. En ny bönbokskommitté tillsattes därefter och dess förslag behandlades i 2005 års kyrkomöte. Enligt planen är det därför dags att inleda det fortsatta arbetet med kyrkohandboken.

Allmänt om översynsarbetet

Enligt Kyrkostyrelsens bedömning är det fråga om att gripa sig an översynsuppgiften på nytt med tillvaratagande av erfarenheterna från 2000 års förslag och remissomgången på detta. Remisskritiken rörde såväl struktur som språk samt att arbete blivit en total revision i stället för den försiktiga översyn som direktiven talat om.

Tre viktiga uppgifter fanns inför kyrkohandboksöversynen 1997-2000:

- anpassning till Bibel 2000
- kyrkorättslig och anvisningsmässig anpassning till kyrkoordningen
- bearbetning av de liturgiska formuleringarna i syfte att finna ett mer inkluderande språkbruk

Dessa uppgifter kvarstår i det fortsatta arbetet.

Kyrkostyrelsen understryker att 1986 års kyrkohandbok i huvudsak fungerar väl och att det alltså är fråga om en översyn, inte revision.

Därutöver skall översynsarbetet i sin inledande fas innehålla en övergripande reflektion över gudstjänstens och de fasta gudstjänstordningarnas roll i kyrkans liv. Detta skall vara ett huvudinslag i översynsarbetet och utvecklas i det följande.

TVå steg

Översynsarbetet skall bedrivas i två steg:

- första steget omfattar övergripande reflektion över gudstjänsten och parallellt därmed arbete med Svenska kyrkans mässordning
- andra steget avser övriga gudstjänster och kyrkliga handlingar

Första steget skall inrymma en remissomgång (se närmare under *Arbetsmodell* nedan). Efter utvärdering och ett seminarium i Kyrkomötet tillvaratas grundhållning, synsätt och erfarenheter i det arbete som hör till andra steget.

Det andra steget beskrivs inte närmare här då det är beroende av hur första stegets arbete utvecklas.

Första steget

Till första steget skall kopplas en grundläggande teologisk och pastoral reflektion över bland annat

- vad det är att fira gudstjänst som återspeglar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära i en tid präglad av lokal gestaltning och stor alternativrikedom
- vad det är att i den situationen fastställa en gemensam kyrkohandbok
- vad det är att säkerställa ett igenkännande från söndag till söndag i den lokala församlingen och geografiskt över landet från kyrka till kyrka

Denna reflektion skall i första steget ske tillsammans med ett konkret arbete med mässan i form av en Svenska kyrkans grundordning för mässans firande (en "normalordning" för mässan, ett s.k. ordinarium).

I arbetet med en grundordning skall hänsyn tas till dessa aspekter:

- den kristna församlingens gudstjänst såsom bestående av Ordets förkunnelse och nattvardens firande
- den under 1900-talet framvuxna insikten om gudstjänsten som konstitutiv för församlingen i förhållande till gudstjänstens svaga ställning på många håll
- i vilken mening uttrycks Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära i ordalydelse, innehåll, struktur och gestaltning?
- konstitutiva moment för nattvardsmässan
- lokal gestaltning i förhållande till Svenska kyrkans allmänkyrkliga tradition i struktur och språk
- församlingens gudstjänst söndag och vardag
- föreskrivna moment – lokal gestaltning
- fasta formuleringar – stor alternativrikedom
- igenkännande och flexibilitet
- förhållandet mellan obligatoriska och fakultativa moment, särskilt om förskjutningar övervägs jämfört med nuvarande kyrkohandbok (t.ex. i fråga om beredelsen)
- gudstjänstutveckling i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv.

I anslutning till frågor om lokal gestaltning skall konsekvenser för domkapitlets tillsyn behandlas.

Arbetsmodell

Kyrkostyrelsen förordar en arbetsmodell som möjliggör en bred process, där översynsarbetet sker i dialog med det förnyelsearbete som sker och de erfarenheter som finns i arbetet med gudstjänstens utveckling runtom i vår kyrka. Inom ramen för första steget sker därför arbetet i fyra moment:

1. En expertinriktad arbetsgrupp utses med uppgift att i ett första moment göra ett eget arbete med teologisk reflektion och med mässordningen utifrån direktiven. Samtidigt utses en referensgrupp med bred lekmanrepresentation att följa arbetet. Arbetsgruppen skall löpande stämma av sitt arbete med referensgruppen.
2. I ett andra moment skall arbetsgruppen stiftsvis eller på annat lämpligt sätt samråda med dem som på stiftsnivå har arbetat med gudstjänstens förnyelse och göra en avstämning mellan gruppens arbetsmaterial och andra erfarenheter. Referensgruppen skall på lämpligt sätt vara delaktig i dessa samråd.

3. I ett tredje moment bearbetar arbetsgruppen - i dialog med referensgruppen - sitt material till ett förslag som lämnas till Kyrkostyrelsen. Syftet är att förslaget redan när det läggs fram har en förankring i bredden av gudstjänstutvecklingsarbete i Svenska kyrkan.
4. Det fjärde momentet består i en remissomgång som Kyrkostyrelsen ansvarar för i syfte att ytterligare förankra de grundläggande synsätten. I anslutning till remissomgången föreslås Kyrkomötet ha ett seminarium kring förslaget.

Efter remissammanställning lämnas remissutfallet jämte Kyrkomötets synpunkter till arbetsgruppen och referensgruppen för att ligga till grund för arbetet med övriga gudstjänster och de kyrkliga handlingarna i steg två. I samband härmed kan Kyrkostyrelsen ge närmare direktiv för steg 2.

Tidplan

Det finns inte behov av att forcera översynsarbetet. En god förankring liksom möjligheter att lokalt pröva arbetsgruppens förslag kräver tid.

Arbetet i första steget inleds hösten 2006 och skall vara slutfört före utgången av 2008. Den närmare tidpunkten för det föreslagna seminariet i Kyrkomötet kring resultatet av steg ett fastställs i samråd med Kyrkomötets presidium.

Kyrkostyrelsen återkommer till tidplan för det andra steget. Då görs också bedömningen av när och på vilket sätt ett komplett förslag till ny kyrkohandbok kan behandlas i Kyrkomötet.

Kompletterande direktiv 2010-05-19--20

Kyrkostyrelsen beslutade 2009-12-08 att sända resultatet av det första stegets arbete (Teologiska grundprinciper för arbetet i 2006 års kyrkohandboksgrupp respektive Mässans grundordning) på remiss till domkapitlen samt att genomföra en mer genomgripande revision av Den svenska kyrkohandboken. Uppdraget gavs åt kansliet och omfattar Den svenska kyrkohandboken del 1. Skrivelsen ska överlämnas till Kyrkomötet senast 2015 och föregås av försöksverksamhet. Den av Kyrkostyrelsen utsedda referensgruppen deltar i arbetet och den på samma sätt utsedda expertgruppen utgör en särskild resurs.

